

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Pohánka Éva

A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE (1774–1945)

Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Interdiszciplináris Doktori Iskola

„Európa és a magyarság a 18–20. században” Doktori Program

Témavezető:

Dr. habil. Vonyó József c. egyetemi tanár

Pécs

2011

Bevezetés

A könyvtárak helye az egyes történelmi korszakokban a társadalmi elvárások és a művelődéstörténetben betöltött szerepe szerint jelentős változáson ment keresztül. A kezdeti időkben elsősorban megőrző funkciójuk érvényesült, majd intézményesülésükkel a bibliotékák lettek a kéziratok és nyomtatott művek egy helyen való összegyűjtésének, rendszerezésének és visszakereshetőségének helyszínei. A könyves gyűjtemények egyúttal a különböző szintű oktatás folyamatosságának feltételét jelentették, hiszen a tanításhoz és a tananyag elsajátításához elengedhetetlen volt az alapfeltételül szolgáló kötetek elérhetőségének biztosítása. A középkorban a bibliotékákat a különböző egyházi szervezetek alapították és működtették. A reneszánsz és a humanizmus évszázadaira megjelentek mellettük a bibliofil gyűjtők is. A 16–17. század az enciklopédikus könyvtárak százada lett, majd a 17–18. századi Európában sorra nyitották meg kapuit a nyilvános bibliotékák, egyúttal biztosítva tudományok szabad hozzáférését. Az elkövetkező század kihívásai és változásai életre hívták a nemzeti és a felsőoktatási könyvtárak sorát. A differenciálódás és a munkamegosztás jegyében lerakták a szak-, a hivatali és a közkönyvtárak alapjait. A könyvgyűjtemények egyetemes jellege fokozatosan visszaszorult, és gyűjteményük a kisebb-nagyobb közösségek eltérő igényeinek megfelelően alakult ki. A századok folyamán a magánkönyvtárak számában jelentős csökkenés figyelhető meg. Ez, a 19. század végére meggyökeresedett forma lett a 20. század könyvtári rendszerének alapja.

Pécsen a nyilvános könyvtár 1774-ben nyitotta meg kapuit, mindenki „közhasznára”. Alapítója Klimó György pécsi püspök (1751–1777) volt, aki a felállítandó egyetem könyvgyűjteményének alapjait igyekezett lerakni. A bibliotéka kisebb-nagyobb megszakításokkal az őt követő püspökök könyvtárpártoló politikája révén 1923-ig bővült, és kiszolgált a pécsi tanintézmények oktatóinak, tanulóinak, a helyi polgároknak, valamint az országos kutatóknak a szakirodalmi igényeit. Állománya ekkoriban megközelítette a 35.000 kötetet. 1923-ban gróf Zichy Gyula megyéspüspök (1905–1926) a Pozsonyból Pécsre helyezett Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem használatába adta gyűjteményét, valóra váltva ezzel az alapító szándékát: egyetemi könyvtárrá tette azt.

A kutatás célkitűzései

A kutatás célja a hajdani pécsi püspöki könyvtár múltjának minél teljesebb megismerése volt. A témára vonatkozó szakirodalom átolvasásával bizonyossá vált, hogy a könyvtár történetének nincs teljes, több mint két évszázadát bemutató összefoglalása. Ezért a megvizsgált elsődleges és másodlagos források új szempontú megvilágítására, az eddig ismeretlen részletek feltárására, mélyreható részletkutatásokra, az eddigi bizonytalanságok feloldására, a hiányzó adatok pótlására, illetve a hibák korrigálására tettem kísérletet, hogy ezután a könyvtártörténeti szakirodalom már javított és a valóságnak megfelelő ismereteket adhasson közre.

A disszertáció megírása előtt hiányzó könyvtártörténeti területek:

- A püspöki könyvtár és a felsőoktatás kapcsolata.
- A püspöki könyvtár alapállománya és állományának alakulása.
- A püspöki könyvtárhasználat és az ott folyó kutatások.
- A püspöki könyvtár személyzeti hierarchiája.
- A püspöki könyvtár finanszírozása.
- A püspöki könyvtár épületeinek története és funkcióváltozása.
- A püspöki könyvtár teljes különgyűjteményi rendszere.
- A püspöki könyvtár státuszának alakulása az egyetemi időszakban.

Tekintettel a történeti kutatás tág időhatára (1774–1945), valamint a szűk lehetőségekre, nem volt céлом a minden kérdéskörre kiterjedő teljes feldolgozás.

Az értekezés felépítése

Dolgozatom fejezeteinek kidolgozásában hármas szerkezeti felosztást követtem, figyelembe véve a könyvtár életében markánsan elkülönülő történeti korszakokat. Az első a klimói alapítástól a Szepesy Ignác-féle újjászervezésig tartó időszakot foglalja magába, 1774-től 1832-ig. Ennek meghatározásánál a hivatalos alapítási dátumot vettem alapul, ám az egyes témaköröknél – az intézményalapítási előkészületeket figyelembe véve – korábbi eseményeket is a vizsgálat tárgyává tettem. Ezt követi a püspöki bibliotéka második nagy periódusa, az 1832–1923 közötti évek sora, amely a Szepesy-féle új könyvtárépületbe való átköltözéssel vette kezdetét, és az egyetemi könyvtár alapállományává válásának pillanatával zárult le. Az új fenntartó által működtetett intézménybe integrálódva ment

végbe a legnagyobb változás: a jogi és a szervezeti, és ezzel összefüggésben a működési keret teljes átalakulása. Ez az 1923 és 1945 közé eső időintervallumot öleli fel. Ezt a kronológiai beosztást szem előtt tartva igyekeztem kidolgozni a csaknem két évszázad helyi könyvtártörténetének fejlődési vonalát.

A dolgozat az alábbi nagyobb témákat dolgozza fel: az *előszó* után a témát felvezető, *második fejezet* – a könyvtártörténet-írás elfogadott módszertanára építve – az elsődleges és másodlagos történeti források kutatásának eddigi eredményeit, hiányosságait, valamint az újonnan elvégzett feltárások kritikai elemzéseit veszi számba. A *harmadik fejezet* meglehetősen komplex egység, hiszen tágabb művelődéstörténeti kontextusba helyezi a püspöki bibliotéka történetét. Először az európai és a magyarországi nyilvános könyvtárak helyzetét elemezem, majd a pécsi könyvtárkultúra előzményeinek felvázolása után a bibliotéka nyilvánossága problémáinak vizsgálata következik. Külön alfejezetben igyekszem bemutatni az országos és a helyi kulturális élet változásait a 18–20. században. A könyvtár szerepét vizsgálva végül a pécsi felsőoktatás alakulásának három évszázadnyi stációit taglalom. Nem hagyható szó nélkül az állomány alakulása, gyarapodása sem: így a könyvkészlet téma- és számbeli változásairól, valamint a katalógusok rendszeréről értekezem a *negyedik fejezetben*. Jelentős részt képvisel az *ötödik fejezetben* a könyvtár használatának bemutatása, amelyben a szabályzatok átalakulási rendszere mellett a mindennapi igénybevétel lehetőségeinek feltárására is nagy hangsúlyt fektettem. Egy kiegészítő alfejezetben foglalkozom a nyilvános püspöki könyvgyűjtemény kutatóinak sorával, akik méltó reprezentálói lettek a Klimó Könyvtár fontosságának. Végezetül kitérek a működést biztosító finanszírozási lehetőségek elemzésére is. A *hatodik fejezetben* a bibliotékát fenntartó, a működését garantáló személyzet státuszát, feladatait vizsgálom meg. Ennek rövid alfejezetében a személyzet javadalmazásának felvázolására teszek kísérletet. A *hetedik fő rész* a könyvtár épületeinek funkcióbeli változásait tárja fel az 1774 és 1945 közötti időszakban. A könyvtár, mint komplex intézmény a könyvformátumú, nyomtatott munkák egy helyen való, rendszerezett tárolása és szolgáltatása mellett egyéb kulturális gyűjteménytestek anyagainak gyűjtését, feltárását, továbbá megőrzését is magára vállalta. Így a *nyolcadik részben* bepillantást nyerhetünk a legfontosabb könyvtári és nem könyvtári különgyűjtemények sorsának alakulásába. Végül a *kilencedik fő részben* a püspöki bibliotéka jogi helyzetének és ideológiai megítélésének alakulása miatt külön figyelmet szenteltem a markáns politikai változások bekövetkezését felölelő 1945 és 1950 között

időszaknak, és annak utóhatásainak. Végül a *konklúzió* levonását követően az egyes fejezetek tartalmi mondanivalóját kiegészítő *függelék* következik, majd egy terjedelmes *forrás- és irodalomjegyzék*ben gyűjtöttem össze a pécsi püspöki könyvtár történetének írott és nyomtatott dokumentumait. Bár a dolgozat csak közvetetten foglalkozik a Klimó Könyvtárban fellelhető művek tartalmi bemutatásával, kiegészítésként felsorolást adok azok tudományos szintű elemzésével foglalkozó munkákról, tanulmányokról, cikkekről. A dolgozatot a szövegben segédleteként megjelenő *ábrák* és *képek jegyzéke* zárja le.

A kutatás forrásai

A könyvtártörténeti kutatás a fennmaradt elsődleges források feltárását, valamint a szakirodalom beható megismerését tűzte ki célul. Ezek fényében szükség volt a meglévő dokumentumok újraelemzésére is. A vizsgált korszak (1774–1945) meglehetősen nagy időhatárának szükségességét az magyarázza, hogy a történeti korszakok egyike sem rendelkezett teljes, mindenre kiterjedő forrásegyüttessel. Így egy-egy kiragadott korszak történeti vonalában csak töredékeket tudtunk volna felvázolni. A korrigálásra szoruló ismeretek ugyanis a könyvtár történetének teljes időszakában nem azonos tematikai egységeknél fordultak elő.

A szakirodalom feldolgozása révén annyi bizonyossá vált, hogy az egyházi és a könyvtári irattári dokumentumok együttes, összehasonlító vizsgálata ez idáig nem történt meg.

A könyvtár történetének primer forrásait a Pécsi Püspöki és Káptalani Levéltárban, valamint a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának püspöki könyvtári kéziratárában lelhetjük fel. Kiegészítő jellegű dokumentumok találhatóak még a Baranya Megyei Levéltárban, a Magyar Országos Levéltárban, valamint a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv-ban.

- A könyvtárra vonatkozó források nagyobb hányadát a Pécsi Püspöki Levéltárban az *egyházkormányzati iratok* név-, hely- és tárgymutatóval ellátott anyagában rendszerezték. A püspöki irattárban fontos forrást jelentettek egyházlátogatások jegyzőkönyvei (*Visitationes canonicae*). A 19. század végi és a 20. század eleji irategyüttest a püspöki líceum (*Acta Lycei*) kötegeiből nyerhettük. A 19. század közepétől a könyvgyűjtemény gazdasági kimutatásait a *rationes* vagy a *számadások*

címszó alatt rendszerezték, és a *Rationes et Inventaria* iratanyagában lehetett utánuk nézni.

- A Pécsi Káptaláni Levéltár káptaláni gyűlési jegyzőkönyvei is a vizsgálat tárgyát képezték. Számos értékelhető információ volt itt még a *Magánlevéltár 137. kötegében* fellelhető Klimó György hagyatéki leltárban. Nagy segítséget jelentettek Szentkirályi István és Petrovich Ede személyes jegyzetei is, hiszen ők számos esetben készítettek átiratot olyan forrásokról, amelyeket jelen kutatáskor már nem leltünk fel.
- A Pécs Egyetemi Könyvtárban található a hajdani püspöki könyvtár irattári anyaga, amely a 18. század közepétől vezetett katalógusok kivételével főként az 1830-as évektől 1922-ig keletkezett, és a bibliotéka működésével kapcsolatos dokumentumokat foglalja magába.
- Közvetett és kiegészítő dokumentumok kerültek feltárássra a Baranya Megyei Levéltárban (*Püspöki Joglíceum iratai*), valamint a Magyar Országos Levéltárban (*Helytartótanácsi iratok*), Klimó püspök működésével és hagyatékával kapcsolatban pedig a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv-ban. (*Cameralé Ungarn, Ungarische Akten*).
- A levéltári és kéziratári forrásokat minden korszakban új adatokkal egészítették ki a korabeli periodikákban, ismertetésekben, útleírásokban és hivatalos kimutatásokban megjelent leírások. Természetesen ezek tartalmát kritikával kellett kezelnünk, hiszen itt is számos esetben találkozhattunk más forrásokból átvett hibás adatokkal. Ám sokszor ezekből kaphattunk új információkat a könyvtár múltjának még teljesebb megismeréshez.
- Külön forráscsoportot jelentenek a pécsi püspöki könyvtárról készített híradások és méltatások. Az egyházmegyék éves névlajstromát és statisztikai adatösszegzését a schematizmusokban adták közre, amelyekben a püspöki bibliotéka, mint egyházi intézmény folyamatosan szerepelt.

A kutatás módszerei

A kutatásaim során a Bényei Miklós és Monok István által lefektetett könyvtártörténeti kutatómódszertani és forrástipológiai eszköztárat használtam. A lehetséges forrásanyag tekintélyes nagysága miatt a pozitívista szemlélet szerint annak mind teljesebb feltárását tűztem ki célomul. A források értelmezése és rendszerezése után a szakirodalomban már evidenciaként tartott adatok összevetése következett, amely révén számos tévedés korrigálását végeztem el. A tematikailag felosztott fejezeteken belül történeti kronológiai rendbe szedve taglalom a pécsi bibliotéka történetét.

A püspöki és a káptalani levéltárban a 18–20. századi hivatalból beérkezett levelek iktatásnál témától függően a *bibliotheca episcopalis* vagy később a *püspöki könyvtár* címszó alatt rendezték a vonatkozó iratokat, ám igen kevés forrás került így elő. Ekképpen több, a könyvgyűjtemény működésével kapcsolatos másik tárgyszóval újra meg újra végig kellett nézni a *Protocollum*okat. A mutatók hiányosságának felróható még, hogy nem rendelkeznek következetesen vezetett kereszthivatkozásokkal. Előfordult olyan is, hogy kizárólag egy név – többnyire a könyvtáros neve – alatt bukkantak fel a vonatkozó források, és nem az intézmény neve alatt. Ami a legnagyobb gondot jelentette mind a források, mind a szakirodalom értékelésében, hogy a 19. század közepétől hajlamosak voltak az iktatókönyveket és a bemutatásokat készítőik összemosni, és püspöki könyvtárként felcímkézni a Klimó György által 1774-ben megalapított, nyilvános bibliotékát a Szepesy Ignác által 1830 és 1833 között felállított püspöki (jog)líceumi szakkönyvtárral, és viszont. E két intézmény iratanyagainak szétválasztása a Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtára történetének feltárásával valósult meg.

A legmostohább időszak a 18. század vége és a 19. század első harmada, amikor bizonyos időszakokban kinevezett püspöke sem volt a pécsi egyházmegyének. Az egyházmegyei gazdasági irattár szinte teljesen megsemmisült. Így erre a korszakra vonatkozóan csak egy-egy elejtett feljegyzés, döntés maradt fenn. Kiegészítő adattal szolgáltak még a kinevezett könyvtárőrök jelentései és levelei.

Bizonyos dokumentumokat korábbi szerzőktől idézve kellett átvenni, ugyanis jelenleg már nem lelhető fel a hivatkozott helyükön.

A Pécs Egyetemi Könyvtárban található hajdani püspöki könyvtári irattári anyagban is számolnunk kellett a felmerülő hiányosságokkal. A legnagyobb nehézséget az jelentette,

hogy a különböző személyek tollából keletkezett, más-más szempontok által lejegyzett források (pl. számadások) hivatalosan felvett tételei nem voltak következetesek, ezáltal összehasonlításuk sem volt egyszerű.

Az egyes korszakokban fellelhető dokumentumok hiányának feloldására több esetben visszakövetéses vizsgálattal igyekeztem adatot szolgáltatni. Ez a mai állomány több szempontú elemzését jelentette.

Az elsődleges forrásokban fellelhető adatok pótlására a könyvtárról készített hivatalos és nem hivatalos nyomtatott leírásokat hívtam segítségül, amelyek számos esetben kiegészítették addigi ismereteinket, néhány esetben azonban ellentmondásokat is előidéztek, ezek feloldását is el kellett végezniem.

Új tudományos eredmények

A Klimó György-féle nyilvános püspöki bibliotéka fontos mérföldkövet jelentett a város kulturális életében. Felállításának szándéka és közösségi szolgálatba való átengedése már saját korszakában a maga nemében megbecsülésre méltó és páratlan kezdeményezés volt, amely tett előtt az elkövetkezendő évszázadokban is elismeréssel adóztak ismertetői. Kijelenthetjük, hogy a püspöki könyvtár összefoglaló szimbóluma és letéteményese lett Pécs város többszintű fejlődési lehetőségeinek és azok megvalósulásainak. Ez az intézmény vált az elkövetkező évszázadokon átívelő híddá, amely összeköttetést teremtett a régi korok ismeretei és a modern tudásanyag eszmevilága között.

A könyvtár közösségformáló lehetőségeit a városban betöltött szerepe is behatárolta. A reformkor közepéig Pécs egyedüli nagy, nyilvános bibliotékájaként kiemelt funkcióval rendelkezett. A nyomtatott és kéziratos dokumentumok egyedüli gyűjtőhelyként megkerülhetetlen lett mind a város gimnáziuma és egyéb iskolái, mind a papi szeminárium diákjai, mind a közönséges polgárok számára. Használói – a tudományos sokszínűségéből adódóan – más-más városokból, esetleg országokból érkeztek. A helyben használat mellett a kötetek kölcsönzésének lehetősége kiemelt szerepet juttatott a gyűjteménynek. A strukturált könyvtári rendszer (szakkönyvtárak, iskolai könyvtárak, olvasóköri, kölcsönkönyvtárak) megjelenésével feladatköre némileg átformálódott, de gyűjteménye időbeli és tematikai sokszínűsége révén jelentőségét folyamatosan megtartotta, és fokozatosan a tudományos kutatások középpontjába emelte. A forrásvizsgálatok általi megismerés és ismeretátadás, a tematikai sokszínűség egyúttal indikátora lett a használói

kör kiszélesedésének, továbbá a könyvtár anyagának még részletesebb feltáró vizsgálatának. Így a használat módszere és a kutatási eredmények gyakoribb prezentálása a könyvtári olvasók számára, összetételének folyamatos alakítójává lett.

A forrásfeltárás közben sikerült egy évszázadokon átívelő összefoglalását adni a püspöki bibliotékáról megjelent ismertetéseknek, amelynek eddig csak részletei voltak ismertek.

A Klimó Könyvtárnak a felsőoktatási politikában is igen hangsúlyos, mondhatni nélkülözhetetlen szerep jutott. A 18–20. századi pécsi egyetemalapítási tervzetek készítői megfelelő háttérintézmény, azaz a könyvtár nélkül elképzelhetetlennek tartották a felállítandó universitas létrejöttét, hiszen nélküle hiányzott volna a tudományos kutatások alapja. Ez, az oktatást kiegészítő intézményi háttér lett az „akkreditációs” alapja két évszázad pécsi egyetemalapítási törekvéseinek. Az egyetem „tartozékként” definiálható gyűjtemény kialakítása és fenntartása már a 18. század utolsó harmadára megszilárdult, majd továbbélt, markáns alapot képezve, funkciókkal gazdagodva, hogy 1923-ban a haladó gondolkodás és a változó világ kívánalmainak megfelelően betölthesse kijelölt szerepkörét: az egyetem szerves részévé váljon, így a legmagasabb szinten töltse be tudományos kultúrákövetítő szerepét.

Állomány- és épületvizsgálatok, valamint számítások révén bebizonyosodott az alapállományról, hogy számarányában jóval kevesebb kötetet (8.500 – maximum 10.000 darabot) tartalmazott, mint amennyit a történeti hagyomány feljegyzett (15–20.000), ám ez semmit sem kisebbít a bibliotékának a korszakban kiemelkedő és követésre méltó szerepén. Az állomány alakulásával kapcsolatban számos új információ került napvilágra, amelyek még közelebb visznek minket a könyvtártörténet teljességének megismeréséhez. A katalógusok rendszerezése és elemzése során több, addig azonosítatlan és dátum nélküli, kéziratos anyag egyeztetése történt meg, feltárva készítésük körülményeit.

A személyzeti hierarchiáról és a könyvtár dolgozóinak személyéről, feladatköreiről korábban nem ismert adatok kerültek napvilágra, árnyaltabb képet adva a könyvtár kulturális szerepvállalásában játszott szerepükről.

A könyvgyűjtemény fenntartásának anyagi oldala ez ideig kutatatlan téma volt. A források hiánya miatt a finanszírozásáról most is csak nagy vonalakban értekeztem, de az így feltárt adatok mégis közelebb visznek minket az intézmény globális megismeréséhez.

Nem elhanyagolható, hogy Magyarország egyik első olyan könyvtárépületét tisztelhetjük a püspöki bibliotéka alapítási építményében, amely kizárólag erre a célra készült el, ekképpen minden funkciója a könyvtári szolgáltatásoknak alárendelten jelent meg. A bibliotéka második épületében – bár eredetileg nem a könyvtári intézmény igényeinek megfelelően építették fel –, az idők folyamán átalakításokkal biztosították, hogy a lehető legjobb feltételeket tudják megteremteni a püspöki, később az egyetemi könyvtár számára. Az épületek egyes korszakokban való kihasználtságáról összefoglaló jellegű leírás a jelen dolgozat elkészültéig nem létezett. A dolgozatban a források adatai alapján elkészített – eddig nem létező – tervrajzok mutatják be az egyes korszakokban bekövetkezett változásokat.

Szintén az első esetben történt meg a pécsi püspöki könyvtár eddig ismeretlen és ismert különgyűjteményeinek történeti összefoglalása.

A változó politikai viszonyok a püspöki könyvtár státuszának alakulását is befolyásolták, főleg az egyetemi könyvtári időszakában. Ezek tisztázására került sor az újonnan előkerült dokumentumok alapján.

A kutatás során számos olyan ábrázolás és fénykép került elő, amelyek eddig a könyvtártörténet szempontjából ismeretlenek voltak. Ezek bemutatására is szolgál a disszertáció.

Összefoglalva: A jelen disszertáció a pécsi püspöki könyvtár történetének olyan átfogó történeti szintézisét adja, amely ez idáig még nem látott napvilágot. Nemcsak a korábban feltárt ismereteket összegzi, hanem az újonnan előkerült források alapján a hiányosságokat is kipótolja, valamint korrigálja az esetenként évszázadok óta meggyökeresedett hibákat. Egyúttal új kutatási irányokat is felvázol.

További kutatási lehetőségek

Jelen dolgozat forrásainak feltárása során számos új téma került napvilágra, ezek egy részét párhuzamosan felkutattam, másik része még további kutatást igényelne.

A már felkutatott témák

- Pécsi Püspöki Joglyceum könyvtárának története.
- A pécsi püspöki könyvtár éremgyűjteménye kirablásának története.
- A Pécsi Miskönyv fennmaradt köteteinek históriája.
- Klimó Ferencnek vitatéziseinek azonosítása.

A még felkutatandó témák

- Klimó György püspök magánlevelezésének feltárása – az abban található könyvtártörténeti adatok összegzése.
- Összehasonlító katalógusvizsgálat – Ennek révén rekonstruálhatóvá válna a Klimó Könyvtár alapállománya, valamint az azóta már eltűnt kötetek sora: tehát a teljes állomány.
- A Klimó Könyvtár teljes állományában fellelhető ex librisek és possessor-bejegyzések adattári feltárása – Ezzel a püspöki könyvtárba bekerült kötetek sorsa végigkövethetővé válna.
- A 18–20. században a pécsi bibliotékában végzett kutatások alapján, továbbá a helyi egyházfők támogatásával, nyomtatásban megjelent művek összegyűjtése.
- A pécsi papírmalom és a helyi nyomdák hatása a püspöki bibliotéka állományának alakulására.
- Pécs könyv- és könyvtárkultúrájának hatása a püspöki könyvtár működésére.
- A káptalani könyvtár története és állományának alakulása.
- A püspöki könyvtár működéséhez szükséges pécsi kapcsolatok behatóbb feltárása a Baranya Megyei Levéltár anyagainak vizsgálata által.

A disszertáció tartalomjegyzéke

1. ELŐSZÓ

2. A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETI FORRÁSAI

2.1. A KÖNYVTÁRTÖRTÉNET-ÍRÁS MÓDSZERTANA

2.2. A FORRÁSKUTATÁS NEHÉZSÉGEI

2.3. SZAKIRODALMI ELEMZÉSEK A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁRRÓL

3. A NYILVÁNOS PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR ALAPÍTÁSÁNAK ÉS MŰKÖDÉSÉNEK MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI HÁTTERE

3.1. A NYILVÁNOS KÖNYVTÁRAK MEGJELENÉSE EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

3.2. A 18. SZÁZADI MAGYAR KÖNYVTÁRKULTÚRA

3.2.1. A főpapi könyvtárak

3.2.2. A nyilvános pécsi püspöki könyvtár (1774)

3.2.2.1. A püspöki bibliotéka előzményei Pécsett

3.2.2.2. A pécsi püspöki könyvtár nyilvánosságának problémái

3.3. A MŰVELŐDÉS SZÍNTEREI ÉS A KULTURÁLIS ÉLET MAGYARORSZÁGON A 18. SZÁZADTÓL A 20. SZÁZAD ELSŐ HARMADÁIG

3.3.1. A művelődés színterei és a kulturális élet Pécsett a 18. századtól a 20. század első harmadáig

3.4. A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR MINT A FELSŐOKTATÁS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI ALAPJA

4. A PÜSPÖKI KÖNYVTÁR ÁLLOMÁNYA ÉS KATALÓGUSAI

4.1. AZ ÁLLOMÁNY ÉS FORRÁSAI AZ ELSŐ KORSZAKBAN (1774–1832)

4.1.1. A könyvállomány fejlesztésének lehetőségei

4.1.2. Az első könyvlajstromok és katalógusok

4.2. AZ ÁLLOMÁNY ÉS FORRÁSAI A MÁSODIK KORSZAKBAN (1832–1923)

4.2.1. A könyvállomány gyarapodása

4.2.2. A szisztematikus katalógizálás kezdetei

4.3. AZ ÁLLOMÁNY ÉS FORRÁSAI A HARMADIK KORSZAKBAN (1923–1945)

4.3.1. Állomány-feltárási kísérletek az egyetemi könyvtárban

5. A KÖNYVTÁR HASZNÁLATA ÉS MŰKÖDÉSI FELTÉTELEI

5.1. A HASZNÁLATI SZABÁLYZAT VÁLTOZÁSAI (1774–1945)

5.1.1. Ordók, használati lehetőségek az első periódusban (1774–1832)

5.1.2. Használati szabályzatok a második periódusban (1832–1923)

5.1.3. Az egyetemi könyvtári időszak (1923–1945)

5.2. A PÜSPÖKI KÖNYVTÁR OLVASÓI ÉS HASZNÁLATA

5.2.1. A püspöki könyvgyűjtemény kutatói

5.3. A MŰKÖDÉS FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA: A FINANSZÍROZÁS

5.3.1. A könyvvásárlások forrásai

5.3.2. A könyvtár kapcsolatai

6. A KÖNYVTÁR SZEMÉLYZETE

6.1. A KÖNYVTÁRÓR (BIBLIOTHECAE PRAEFECTUS)

6.1.1. A könyvtári prefektusok kora (1774–1923)

6.1.1.1. Könyvtárőrök az eredeti épületben (1774–1832)

6.1.1.2. Könyvtári felügyelők a Szepesy-féle épületben (1832–1923)

6.1.2. A könyvtárbiztosok kora (1923–1945)

6.2. A KÖNYVTÁRI SEGÉDÍRNOK (BIBLIOTHECAE ADJUNCTUS)

6.3. A KÖNYVTÁRI SZOLGA (BIBLIOTHECAE FAMULUS)

6.4. A SZEMÉLYZET JAVADALMAZÁSA

7. A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁR ÉPÜLETEI

7.1. A KLIMO GYÖRGY-FÉLE ÉPÜLET – A NYILVÁNOS KÖNYVTÁR HELYE A PÜSPÖKI PALOTÁBAN (1774–1832)

7.1.1. A nyilvános pécsi püspöki könyvtár épülete

7.1.2. A csillagvizsgáló torony

7.1.2.1. A könyvtáros lakása

7.2. A SZEPESY IGNÁC-FÉLE ÉPÜLET (1832–1945)

7.2.1. Az előzmény – A bölcsészeti és teológiai fakultás időszaka

7.2.2. A kisebb Lyceum épülete mint könyvtáráépület (1832–1923)

7.2.2.1. A könyvtári terek

7.2.2.2. A könyvtári személyzet lakása

7.2.2.3. A nem könyvtári terek

7.2.3. AZ EGYETEMI KÖNYVTÁRI IDŐSZAK (1923–1945)

8. A KÜLÖNGYŰJTEMÉNYEK

8.1. A KÉZIRATTÁR

8.2. EGYÉB, NEM KÖNYVTÁRI KÜLÖNGYŰJTEMÉNYEK

8.2.1. Az éremgyűjtemény(ek)

8.2.2. Az ásványgyűjtemény

8.2.3. A Lapidárium

8.2.4. A képgyűjtemény

8.2.5. A kottatár

9. KITEKINTÉS A PÜSPÖKI KÖNYVTÁR 1945 UTÁNI TÖRTÉNETÉRE

9.1. A KÖNYVTÁR ÉS AZ ÉPÜLET STÁTUSZÁNAK MEGVÁLTOZÁSA

9.2. A KATALOGIZÁLÁS UTÓÉLETE

10. KONKLÚZIÓ

FÜGGELÉK

1. ISMERTETÉSEK A PÉCSI PÜSPÖKI KÖNYVTÁRRÓL

2. A PRESSBURGER ZEITUNG KLIMO GYÖRGY PÜSPÖKRŐL SZÓLÓ CIKKEI

3. A DREZDAI SZÁSZ VÁLASZTÓFEJEDELEM KÖNYVTÁRÁBÓL (ELECTORALIS BIBLIOTHECA DREZDENSIS) MEGVÁSÁROLT KÖTETEK (1776. NOVEMBER 14.)

4. AZ 1760-AS KATALÓGUSOK TEMATIKAI MUTATÓI

5. KÖNYVTÁRLÁTOGATÓK ÉS A KÖLCSÖNZÉSEK SZÁMADATAI 1906 ÉS 1922 KÖZÖTT

6. A KÖNYVTÁRI SZEMÉLYZET NÉVSORA

7. A KÖNYVTÁRÉPÜLETEK BERENDEZÉSI TÁRGYAI

8. NEM KÖNYVTÁRI KÜLÖNGYŰJTEMÉNY – AZ ÉREMTÁR

9. NEM KÖNYVTÁRI KÜLÖNGYŰJTEMÉNY – A LAPIDÁRIUM

10. NEM KÖNYVTÁRI KÜLÖNGYŰJTEMÉNY – A KÉPGYŰJTEMÉNY

11. A GYARAPODÁSI NAPLÓBAN FELTÜNTETETT, NEM KÖNYVTÁRI DOKUMENTUMOK LISTÁJA

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK

KÉPJEGYZÉK

ÁBRAJEGYZÉK

Publikációk és előadások az értekezés tárgykörében

1. PUBLIKÁCIÓK

KÖNYV

- „...*használd ezt a könyvtárat ... a háza tisztességére és oltalmára, magad és mások hasznára.*” – Tudomány és kutatás a Klimo Könyvtárban Konferencia a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában - 2006. szeptember 26. (A Pécsi Egyetemi Könyvtár Kiadványai 7.). Pécs, Pécsi Tudományegyetem Könyvtára, 2007. 147 p., 19 mell.
- (Társszerkesztő Kokovai Szabina) Ünnepi tanulmányok Móró Mária Anna tiszteletére. (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 8.). Pécs, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár, 2009. 373 p.
- (Társszerkesztő Kajtár István) A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete. A 2009. október 16-án, Pécsen tartott tudományos konferencia tanulmányai. Pécs, PTE-ÁJK, Publikon Kiadó, 2009. 314 p.
- Pohánka Éva (Szerk.): Pécsi Útmutató. (Felelős kiadó) Dr. Berke Gyula. Pécs, Publikon Kiadó 2011. 70 p.

KÖNYVRÉSZLET

Idegen nyelvű

- (Társszerző Fischerné Dárdai, Ágnes) Library of University Pécs. In: University Libraries in Hungary. (Ed.) László Szögi, Budapest, 2003. 81–89.
- (Társszerző Fischerné Dárdai, Ágnes) University of Pécs Library. In: University Libraries in Hungary. (Ed.) László Szögi. The Board of University Library Directors, Budapest, 2008. 80–89.

Magyar nyelvű

- (Társszerző Fischerné Dárdai Ágnes) A. Pécsi Tudományegyetem Könyvtára. In: Egyetemi könyvtárak Magyarországon. (Szerk.) Szögi László. Budapest, Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, 2003. 79–87.
- (Társszerző Fischerné Dárdai, Ágnes) Pécsi Tudományegyetem Könyvtára. In: Egyetemi Könyvtárak Magyarországon 2008. (Szerk.) Szögi László. Budapest, Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, 2008. 80–89.

ELŐADÁSKIVONAT

- A Pécsi Egyetemi Könyvtár Klimó-gyűjteménye. In: Egyházi könyvkultúra Magyarországon és Európában a 15. század végétől a 18. század közepéig - Sárospatak, 2003. október 1–3. Miskolc-Sárospatak, Gradatio, 2003. 76–77.

TANULMÁNY

- A Pécsi Püspöki Könyvtár Nyirkállói-kódexének pere (1913–1916). = *Pécsi Szemle* 2005. tavasz. 28–34.
- A Pécsi Püspöki Joglyceum könyvtára a 20. század viharaiban. = *Pécsi Szemle* 2005. tél. 48–55.
- Egy kalandos sorsú kódex nyomában. Magyi János formuláskönyve a Pécsi Püspöki Könyvtárban, In: Tanulmányok Pécs történetéből 18., Pécs, Pécs Története Alapítvány, 2006. 61–75.
- A pécsi Klimó Könyvtár. = *Könyvjelező* 2006. március, 48–50.
- (Társszerző Fedeles Tamás) A pécsi püspökség rövid története, In. A Pécsi Egyházmegye Schematizmusa 2006. [Pécsi Egyházmegye], [2006], 19–27.
- A Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtárának kirablása és visszaszerzése (1919–1945) In: *A Pécs gazdasága és társadalma a 18–20. században és a Pécs évszázadai* című, 2005. évi konferenciák válogatott előadásai (Szerk.) Kaposi Zoltán – Pilkhoffer Mónika (Tanulmányok Pécs történetéből. 19.). Pécs, Pécs Története Alapítvány, 2007. 311–322.
- „...a tulajdonjog sértetlen fenntartásával...” – A Pécsi Püspöki Könyvtár helye a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Könyvtárában (1923-1950). In: *A Pécs gazdasága és társadalma a 18–20. században és a Pécs évszázadai* című, 2005. évi konferenciák válogatott előadásai (Szerk.) Kaposi Zoltán – Pilkhoffer Mónika (Tanulmányok Pécs történetéből. 19.). Pécs, Pécs Története Alapítvány, 2007. 349–365. p.
- Adalékok Klimó Ferenc vitatéziseinek kiadástörténetéhez, In: „...*használd ezt a könyvtárat ... a haza tisztességére és oltalmára, magad és mások hasznára.*” – Tudomány és kutatás a Klimó Könyvtárban Konferencia a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában – 2006. szeptember 26. (Szerk.) Pohánka Éva. (A Pécsi Egyetemi Könyvtár Kiadványai 7.). Pécs, Pécsi Tudományegyetem Könyvtára, 2007. 73–85.
- Zichy Gyula és a Pécsi Egyetem alapítása. In: Emlékkötet Zichy Gyula tiszteletére. (Szerk.) Horváth István – Kikindai András. (Egyháztörténeti tanulmányok 2.). Budapest, Pécsi Püspökség, 2007. 29–45.

- A Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtárának története, In: A Pécsi Egyházmegye vonzásában. Ünnepi tanulmányok Timár György tiszteletére. (METEM Könyvek; 63.) (Szerk.) Fedeles Tamás – Horváth István – Kiss Gergely. Budapest, METEM, 2007. 295–310.
- Orvostörténeti kiállítás a Klimó Könyvtárban. = *Orvoskari Hírmondó*, (8/3.) 2008. április-május, 11–13.
- (Társszerző Kokovai Szabina) Orvostudományi munkák a Klimó Könyvtár gyűjteményében. In: „...mindazt, ami az emberben jelentős, műveltséget, erényt, adottságot s minden egyebet az orvostudomány adományának kell tartanunk, hiszen ő azt ója meg, ami nélkül semmi más nem létezhetnék.” – Az orvoslás évszázadai. Kiállítások a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában. Pécs, 2008. 19–33.
- A Pécsi Püspöki Könyvtár „legfiatalabb” beszerzése. In: „*Janus Pannonius: Sylva Panegyrica ad Guarinum Veronensem..., Basel, 1518.*” (Faksimile kiadás 2008 - Kísérőtanulmány) In.: „*Jani Pannonii Quinqueeclesiensis Episcopi, Sylva Panegyrica ad Gvarinum Veronesem, praeceptorem suum. Et eiusdem Epigrammata nunquam antebac typis excusa. Basiliae, 1518.*” című könyv magyar nyelvű fordítása. Pécsi Egyházmegye, 2008. 105–121. (A kötet a hasonló kiadásával 2008-ban, Janus Pannonius újratemetése alkalmával került kiadásra.)
- Éremloplás a Pécsi Püspöki Könyvtárban 1803 és 1804 között. = *Pécsi dénár. A baranyai éremgyűjtők híradója*. (VIII/11.) 2008. november 1. 88. szám. 6–7.
- A pécsi püspöki éremgyűjtemény kirablása – A Pécsi Püspöki Könyvtár Éremtárának 1803-1804-es ellopásának története. = *Pécsi Szemle* 2009. tavasz. 58–64.
- Éremloplás a Pécsi Püspöki Könyvtárban 1803 és 1804 között = Münzdiebstahl in der bischöflichen Bibliothek in Pécs zwischen 1803 und 1804. = *Numizmatikai Közlemény* CVI–CVII. évfolyam, 2007–2008. Budapest, 2009. 203–210.
- A Pécsi Püspöki Könyvtár eredeti épülete. In: Ünnepi tanulmányok Móró Mária Anna tiszteletére. (Szerk.) Kokovai Szabina – Pohánka Éva. (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 8.). Pécs, Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár, 2009. 260–272.
- A könyvkultúra, a tudomány- és az irodalom pártolás – A Pécsi Püspöki Könyvtár története. = *Irodalmi Pábuló* 3. szám. 2009. ősz. 67–70.
- Szentkirályi István élete és munkássága. In: Egyházi arcélek a pécsi egyházmegyékből. (Szerk.) Fedeles Tamás – Kovács Zoltán – Sümegi József. (Egyháztörténeti tanulmányok a pécsi egyházmegye történetéből V.). Pécs, 2009. 225–272.

- A Pécsi Püspöki Könyvtár könyvtárőrei a 20. században. In: Egyházi arcélek a pécsi egyházmegyéből. (Szerk.) Fedeles Tamás – Kovács Zoltán – Sümegei József. (Egyháztörténeti tanulmányok a pécsi egyházmegye történetéből V.). Pécs, 2009. 273–290.
- Adalékok Klimó György pécsi püspök munkásságához. In: Tanulmányok Pécs történetéből 20. (Szerk.) Kaposi Zoltán – Vonyó József. Pécs, Pécs Története Alapítvány, 2009. 127–139.
- Egy jogi szakkönyvtár múltja – A Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtára. In: A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete. A 2009. október 16-án, Pécsen tartott tudományos konferencia tanulmányai. (Szerk.) Kajtár István – Pohánka Éva. Pécs, PTE-ÁJK, Publikon Kiadó, 2009. 253–276.
- Epilógus – Szepesy Ignác püspök emléktáblája a pécsi jogi kar épületén (1934 és 1937) In: A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete. A 2009. október 16-án, Pécsen tartott tudományos konferencia tanulmányai. (Szerk.) Kajtár István – Pohánka Éva. Pécs, PTE-ÁJK, Publikon Kiadó, 2009. 303–306.
- A Pécsi Misekönyv fennmaradt példányainak története. In: A Pécsi Missale faksimile kiadása. Schöck Kft. Szent István Társulat, 2009. XXXIX–LXIX.
- 300 éve született Klimó György, a Pécsi Egyházmegye kultúrapártoló püspöke. = *Pécsi Szemle* 2010. nyár. 28–35.
- „Boldog idők! Amikor az emberi értelem ilyen intézményekben támogatásra lel.” (Klimó György pécsi püspök példamutató könyvtáralapítása). = *Jelenkor- Irodalmi és Művészeti Folyóirat* 2011/5. 524–528.

SZÓCIKK

- (Társszerző Fedeles Tamás) *Pécsi püspökség*, In: Magyar Katolikus Lexikon X. kötet (Oltal–Pneu)/ (Főszerk.) Diós István, Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2005. 768–771.

Pécs Lexikon I–II. kötet. (Főszerk.) Romváry Ferenc. Pécs, Pécs Lexikon Nonprofit Kulturális Kft., 2010.

- *Fényes Miklós*. I/ 224.
- *Fenyő Iván emlékkönyvtár*. I/225.
- *Fitz József*. I/232–233.
- *Gálos László*. I/255.
- *Hauser Arnold könyvtára*. I/293.

- *Kerényi Károly könyvtára*. I/385.
- *Késmárky István*. I/390.
- *Klímó Könyvtár*. I/404–405.
- *Kopcsányi Károly*. I/416.
- *Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár*. I/115–116.
- *Simon Máté*. II/205.
- *Várkonyi Hildebrand*. II/358.
- *Vas István könyvtára*. II/373.
- *Vizser Ádám*. II/396.

E-FORRÁS

- (Társszerző Fedeles Tamás) A Pécsi Római Katolikus Püspökség rövid története = http://www.pecs.egyhazmegye.hu/PEM_tortenet.htm#PEM_tortenet4

KIADÁS ALATT LEVŐ KÖTETEK

- Klimó György püspök és kora – Egyház, művelődés, kultúra a 18. században – A 2010. október 14-én, Klimó György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára rendezett konferencia tanulmányai. (Szerk.) Pohánka Éva – Szilágyi Mariann (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.) Pécs, Publikon Kiadó, 2011.
- (Társszerzők Fedeles Tamás – Lengvári István – Polyák Petra) A pécsi felsőoktatás évszázadai. Pécs, Pécsi Tudományegyetem, 2011.

KIADÁS ALATT LEVŐ TANULMÁNYOK

Idegen nyelvű

- Bestand und Benutzer der Bibliothek des Bischöflichen Rechtslyzeum in Pécs zur Zeit der Monarchie – 1. Neveléstörténeti Konferencia „Az Osztrák-Magyar Monarchia oktatásügye térben és időben”. Fürstenfeld–Székesfehérvár, 2012.

Magyar nyelvű

- Pécs a tudomány magvainak terjesztésére különösen alkalmas” – Szemelvények a pécsi felsőoktatás történetéből (18–20. század) – II. Nemzetközi Neveléstörténeti Konferencia „A felsőoktatás története – innovációk és stratégiák”. Fürstenfeld–Székesfehérvár, 2012.
- A nyilvános pécsi püspöki könyvtár berendezésének és állományának „rekonstrukciója”. In: Klimó György püspök és kora – Egyház, művelődés, kultúra a 18. században – A 2010. október 14-én, Klimó György pécsi püspök születésének 300. évfordulójára

rendezett konferencia tanulmányai. (Szerk.) Pohánka Éva – Szilágyi Mariann (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai 9.) Pécs, Publikon Kiadó, 2011.

2. KONFERENCIA-ELŐADÁSOK

Külföldi

2006. október 6. – (Fürstenfeld) I. Nemzetközi Neveléstörténeti Konferencia „Az Osztrák-Magyar Monarchia oktatásügye térben és időben” – Fürstenfeld – A székesfehérvári Kodolányi János Főiskola és Fürstenfeldi Oktatási Központja – *Der Bestand und die Benutzer der Bibliothek der Pécsrer Bischöflichen Juristischen Akademie zur Zeit der Monarchie = A Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtárának állománya és használói a Monarchia időszakában*

Hazai

2003. október 1–3. – (Sárospatak) Egyházi könyvkultúra Magyarországon és Európában a 15. század végétől a 18. század közepéig. Nemzetközi tudományos konferencia és könyvkiállítás könyvtártörténeti szekciója – *A Pécsi Egyetemi Könyvtár Klimó-gyűjteménye*

2004. szeptember 22. – (Pécs) Előadások Pécs történetéből – Fejezetek Pécs középkori, új- és legújabbkori történetéből – *Egy kalandos sorsú kódex nyomában (Magyi János formuláskönyve a Pécsi Püspöki Könyvtárban)*

2005. szeptember 19. – (Pécs) Előadások Pécs történetéből – Pécs gazdasága és társadalma a 18–20. században – *A Pécsi Püspöki Joglyceum könyvtárának kirablása*

2005. október 24. – (Pécs) Egyháztörténeti Konferencia Zichy Gyula püspökké történő kinevezésének 100. évfordulójára – *Zichy Gyula és a pécsi egyetem alapítása*

2005. december 1. – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2005 – „...a tulajdonjog sértetlen fenntartásával...” – *A Pécsi Püspöki Könyvtár helye a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Könyvtárában (1923–1949)*

2006. május 24. – (Pécs) Papi arcélek a Pécsi Egyházmegyében Egyháztörténeti Konferencia – *A Pécsi Püspöki Könyvtár könyvtárőrei*

2006. szeptember 26. – (Pécs) „...használd ezt a könyvtárat...a biza tisztességére és oltalmára, magad és mások hasznára.” – Tudomány és kutatás a Klimó Könyvtárban című konferencia – *Adalékok Klimó Ferenc vitatéziseinek kiadástörténetéhez*

2006. december 1. – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2006 – *Adalékok a Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtárának történetéhez*

2007. május 2. – (Pécs) Egyháztörténeti Konferencia Klimó György püspök halálának 230. évfordulójára – *A Klimó-kutatás nehézségei*

- 2007. szeptember 20.** – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2007 – *Ismeretlen adatok Klimó György munkásságához*
- 2007. október 12–13.** – (Fürstenfeld) II. Nemzetközi Neveléstörténeti Konferencia *A felsőoktatás története – innovációk és stratégiák – „Pécs a tudomány magvainak terjesztésére különösen alkalmas” – Szemelvények a pécsi felsőoktatás történetéből (18–20. század)*
- 2007. november 13.** – (Pécs) Levéltári Napok – Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Levéltára – *Hagyomány és kötelezettség. A könyvtár mint az universitas tudományos letéteményese a pécsi egyetemalapítási tervekben (18–20. század)*
- 2007. december 12.** – (Pécs) Egyházmegyei arcélek a pécsi egyházmegyében – Egyháztörténeti konferencia – *Szentkirályi István élete és munkássága a hagyatéka tükrében*
- 2008. szeptember 25.** – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2008 – *Éremlopás a Pécsi Püspöki Könyvtárban 1803 és 1804 között*
- 2009. szeptember 24.** – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2009 – *A természettudományos oktatás intézménye – A pécsi püspöki csillagnizsgáló története 18–19. század*
- 2009. október 5.** – (Pécs) Baranya Megyei Levéltár 2009. évi levéltári nap – *A pécsi „kisebb lyceum” épületének évszázados története (1830–1950)*
- 2009. október 16.** – (Pécs) A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete 1833–1923. konferencia a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán – *Egy jogi szakkönyvtár múltja – A Pécsi Püspöki Joglyceum Könyvtára*
- 2009. november 19.** – (Budapest) MTA Könyvtörténeti Bizottsága – *A Pécsi Egyetemi Könyvtár – Klimó Könyvtár egyházmegyei millenniumi kiállítás-sorozatának bemutatása*
- 2009. december 11.** – (Budapest) MOKKA-R kiskonferencia – *A Pécsi Missale fennmaradt példányainak évszázados története*
- 2010. április 17.** – (Pécs) „Laudate Dominum” Egyházzenei- és liturgiátörténeti konferencia a Székesegyházi Énekiskola növendékeinek találkozója – *A Pécsi Misekönyv (Velece, 1499) története*
- 2010. május 6.** – (Pécs) A pécsi püspökök és városuk a középkorban tudományos konferencia – *A Pécsi Misekönyv (Velece, 1499) Magyarországon fennmaradt példányainak évszázados története*
- 2010. szeptember 23.** – (Pécs) Előadások Pécs történetéből 2008 – *Szepesy Ignác püspök emléktáblája a pécsi jogi kar épületén (1934 és 1937)*
- 2010. október 14.** – (Pécs) Klimó György püspök és kora – Egyház, művelődés, kultúra a 18. században – Konferencia a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára és a Pécsi Egyházmegye rendezésében Klimó György születésének 300. évfordulóján – *A nyilvános pécsi püspöki könyvtár berendezésének és állományának „rekonstrukciója”*